

PUOLUEJÄRJESTÖ JA PUOLUEKIRJALLISUUS

Lokakuun vallankumouksen jälkeen sosialidemokraattiselle toiminnalle muodostuneet uudet olosuhteet Venäjällä ovat nostaneet päiväjärjestykseen kysymyksen puoluekirjallisuudesta. Illegaalisen ja legaalisen lehdistön välinen ero, tuo maaorjuuden aikaisen, itsevaltiudellisen Venäjän jättämä surkea perintö, alkaa kadota. Se ei ole vielä kokonaan hävinnyt, ei lähimainkaan. Pääministerimme johtama tekopyhä hallitus riehuu vieläkin siinä määrin, että „Työväen Edustajain Neuvoston Tiedonantajaa”¹² on painettava „illegaalisesti”, mutta tyhmistä yrityksistä „kieltää” se, mitä hallitus ei kykene estämään, ei koidu hallitukselle muuta kuin häpeää, ei muuta kuin uusia moraalisia iskuja sitä vastaan.

Kun oli olemassa ero illegaalisen ja legaalisen lehdistön välillä, niin kysymys puoluelehdistöstä ja ei-puoluelehdistöstä ratkaistiin äärimmäisen yksinkertaisesti ja äärimmäisen virheellisesti, rujosti. Koko illegaalinen lehdistö oli puoluelehdistöä, sitä julkaisivat järjestöt ja sitä hoitivat ryhmät, jotka olivat tavalla tai toisella sidottuja puolueen käytännöllisessä työssä oleviin työntekijäryhmiin. Koko legaalinen lehdistö oli ei-puoluelehdistöä,—koska puoluekantaisuus oli kiellettyä,—mutta se „tunsi viettymystä” yhden tai toisen puolueen puoleen. Kiertämättä muodostui ruoja liittoja, epänormaalia „yhdyselämää”, valheellista verhoutumista; siihen, että ihmisten, jotka halusivat tuoda julki puolueen katsomuksia, oli pakko olla sanomatta

kaikkea, sekoittui harkitsemattomuutta tai ajatuksen arkailua niiden taholta, jotka eivät vielä kyenneet käsittämään näitä katsomuksia ja jotka eivät itseasiassa olleet puoluehenkilöitä.

Vertauksellisten puheiden, kirjallisen nöyräniskaisuuden, orjamaisen kielenkäytön ja aatteellisen orjuutuksen kirottu aika! Proletariaatti on tehnyt lopun tuosta iljettävyydestä, joka kuristi kaikkea, mikä Venäjällä oli elinkykyistä ja raikasta. Mutta proletariaatti on toistaiseksi vallannut Venäjälle vain puolittaisen vapauden.

Vallankumous ei ole vielä päättynyt. Joskaan tsarismi *ei enää* pysty voittamaan vallankumousta, niin vallankumouskaan *ei vielä* kykene voittamaan tsarismia. Ja me elämme sellaisena aikana, jolloin kaikkialla ja kaikessa tuntuu tämä avoimen, rehellisen, suoran ja johdonmukaisen puoluekantaisuuden epäluonnollinen kietoutuminen yhteen maanalaisen, verhotun, „diplomaattisen”, luikertelevan „julkisuuden” kanssa. Tämä epäluonnollinen yhteenkietoutuminen tuntuu meidän lehdessämmekin: vitsailkoon hra Gutshkov kuinka paljon tahansa sosialidemokraattisesta tyrannivallasta, joka kieltää julkaisemasta liberaalis-porvarillisia, maltillisia sanomalehtiä, mutta tosiasia jää kuitenkin tosiasiaksi, Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen pää-äänenkannattaja „Proletari”¹³ on kuitenkin jäänyt Venäjän *itsevaltiudellisen* poliisivaltion oven ulkopuolelle.

Olkoon miten tahansa, mutta vallankumouksen ensimmäinen puoli pakoittaa meitä kaikkia ryhtymään heti järjestämään asiaa uudelleen. Kirjallisuus voi nyt, jopa „julkisestikin”, olla yhdeksältä kymmenesosaltaan puoluekantaista. Kirjallisuuden täytyy muuttua puoluekantaiseksi. Porvarillisten tapojen vastapainoksi, porvarillisen liikeyritys- ja kaupantekolehdistön vastapainoksi, porvarillisen kirjallisen karrierismin ja individualismin, „herrasanarkismin” ja omanhyödyntavoittelun vastapainoksi sosialistisen proletariaatin on asetettava periaatteeksi *puoluekantaisuus kirjallisuudessa*, kehitettävä tätä periaatetta ja toteutettava sitä elämässä mahdollisimman täydellisessä ja eheässä muodossa.

Missä tämä puoluekantaisen kirjallisuuden periaate sitten ilmenee? Ei ainoastaan siinä, että sosialistiselle proletariaatille kirjallisuusala ei voi olla yksilöiden tai ryhmien

rikastumiskeinona, se ei voi yleensä olla proletariaatin yhteisestä asiasta riippumattomana yksilöllisenä asiana. Alas puolueettomat kirjailijat! Alas yli-ihmisinä esiintyvät kirjailijat! Kirjallisuusalan pitää muodostua yhteisen proletarisen asian *osaksi*, saman yhtenäisen ja suuren sosialidemokraattisen koneiston „rattaaksi ja ruuviksi”, koneiston, jonka panee liikkeelle koko työväenluokan koko tietoinen etujoukko. Kirjallisuusalan pitää muodostua järjestetyn, suunnitelmallisen ja yhdistetyn sosialidemokraattisen puolueuuden elimelliseksi osaksi.

„Jokainen vertaus on ontuva”, sanoo saksalainen sananlasku. Ontuva on minunkin vertaukseni, kun rinnastin kirjallisuutta ruuviin, elävää liikettä koneistoon. Löytynee hysteerisiä intelligenttejäkin, jotka alkavat voitotella tuollaisen vertauksen johdosta, joka alentaa, kuolettaa ja „byrokratisoi” vapaata aatteellista taistelua, arvosteluvapautta, kirjallisen luomistyön vapautta j.n.e., j.n.e. Oikeastaan tuollaiset voitotukset olisivat vain porvarillis-intelligenttimäisen individualismin ilmauksia. Kiistatonta on, että kirjallinen työ on kaikkein vähiten mekaanisesti tasoitettavissa, nivelloitavissa, siihen ei sovellu enemmistön ylivalta vähemmistöön nähden. Kiistatonta on, että tällä alalla on ehdottomasti taattava enemmän liikkumistilaa henkilökohtaiselle aloitekyvyille, yksilöllisille taipumuksille, liikkumistilaa ajatuksille ja mielikuvitukselle, muodolle ja sisällölle. Kaikki tämä on kiistatonta, mutta kaikki tämä todistaa vain sitä, että proletariaatin puolue-elämän kirjallisuusosaa ei saa kaavamaisesti samaistaa proletariaatin puolue-elämän muiden osien kanssa. Kaikki tämä ei suinkaan kumoa sitä porvaristolle ja porvarilliselle demokralle vierasta ja outoa väittämää, että kirjallisen työn pitää välttämättä ja ehdottomasti muodostua sosialidemokraattisen puolueuuden osaksi, joka on sidottu erottamattomasti tämän työn muihin osiin. Sanomalehtien pitää muodostua eri puoluejärjestöjen äänenkannattajiksi. Kirjallisuusalan työntekijäin pitää ehdottomasti kuulua puoluejärjestöihin. Kustannusliikkeiden ja kirjavarastojen, kauppojen ja lukusalien, kirjastojen ja erilaisen kirjanmyynnin — kaiken sen pitää muodostua puolueelle kuuluvaksi, sille tilivelvolliseksi. Järjestyneen sosialistisen proletariaatin pitää valvoa kaikkea tätä työtä, kontrolloida kaikkea sitä, tuoda kaikkeen

tähän työhön, poikkeuksetta aivan kaikkeen, vilkkaan proletarisen toiminnan virvoittava henki riistäen siten kaiken pohjan vanhanaikaiselta, puolittain oblomovilaiselta, hengtömältä venäläiseltä periaatteelta: kirjailija kirjoittelee, lukija lueskelee.

Me emme tietenkään sano, että tämä aasialaisen sensuurin ja eurooppalaisen porvariston tarvelemän kirjallisen työn uudistaminen voisi tapahtua kerralla. Olemme kaukana siitä, että aikoisimme saarnata jotain yhdenlaista systeemiä tai tehtävän ratkaisemista muutamilla päätöksillä. Ei, tällä alalla voi kaikkein vähiten tulla kysymykseen kaavamaisuus. Kysymys on siitä, että koko puolueemme, että koko valveutunut sosialidemokraattinen proletariaatti koko Venäjällä tajuaisi tämän uuden tehtävän, asettaisi sen selvästi ja ryhtyisi joka paikassa ja kaikkialla ratkaisemaan sitä. Päästyämme maaorjuudellisen sensuurin vankeudesta me emme halua mennä emmekä mene porvarillis-kaupallisten kirjallisten suhteiden vankeuteen. Me haluamme luoda ja luomme vapaan lehdistön ei vain siinä mielessä, että se olisi vapaa poliisikomennosta, vaan myöskin siinä mielessä, että se olisi vapaa pääoman vallasta, vapaa karrerismista; — enemmänkin: myöskin siinä mielessä, että se olisi vapaa porvarillis-anarkistisesta individualismista.

Nämä viimeiset sanat tuntuvat paradoksilta tai lukijain pilkkaamiselta. Mitä! saattaa jokin intelligentti, kiivas vapauden puoltaja, huudahtaa. Mitä! Sellaisen taitoa vaativan, yksilöllisen asian kuin kirjallisen luomistyön te taidotte alistaa kollektiivisuuden alaiseksi! Te haluatte, että työläiset ratkaisisivat tieteen, filosofian ja estetiikan kysymyksiä äänten enemmistöllä! Te kiellätte ehdottomasti yksilöllistä laatua olevan aatteellisen luomistyön ehdottoman vapauden!

— Rauhoittukaa, hyvät herrat! Ensiksikin kysymys on puoluekirjallisuudesta ja sen alistamisesta puolueen valvontaan. Jokaisella on valta kirjoittaa ja puhua, mitä hän vain haluaa, ilman pienimpiäkään rajoituksia. Mutta jokaisella vapaalla yhdistyksellä (myöskin puolueella) on samoin valta ajaa tiehensä sellaiset jäsenet, jotka käyttävät hyväkseen puoluekylttiä saarnatakseen puoluevastaisia katsomuksia. Sanan- ja painovapauden pitää olla täydellinen. Mutta pitäähän yhdistymisvapaudenkin olla täydellinen. Minun on sananvapauden nimessä myönnettävä sinulle täysi oikeus

huutaa, valehdella ja kirjoittaa mitä hyvänsä. Mutta sinun on yhdistymisvapauden nimessä myönnettävä minulle oikeus tehdä tai purkaa liitto sellaisten ihmisten kanssa, jotka puhuvat sitä ja sitä. Puolue on vapaaehtoinen liitto, joka menisi välttämättä hajalle, ensin aatteellisesti ja sitten myös aineellisestikin, ellei se puhdistaisi itseään puoluevastaisia katsantokantoja levittävästä jäsenistä. Ja rajan määrittämiseksi puoluekantaisen ja puoluevastaisen välille on olemassa puolueohjelma, sitä varten ovat olemassa puolueen taktilliset päätöslauseimat ja sen säännöt, ja vihdoin sitä palvelee koko kansainvälisen sosialidemokratian kokemus, proletariaatin vapaaehtoisten kansainvälisten liittojen kokemus, proletariaatin, jonka puolueisiin on alituisesti kuulunut erinäisiä aineksia tai virtauksia, mitkä eivät ole olleet aivan johdonmukaisia, eivät aivan puhtaasti marxilaisia eivätkä aivan oikeita, mutta joka on samalla jatkuvasti pannut aika ajoin toimeen puolueensa „puhdistuksia”. Niin tulee meilläkin olemaan puolueen *sisällä*, herrat porvarillisen „arvosteluvapauden” kannattajat: nyt puolueemme tulee heti joukkopuolueeksi, nyt meillä on käynnissä jyrkkä siirtyminen avoimeen järjestötoimintaan, nyt meihin liittyy välttämättömästi monia epäjohdonmukaisia (marxilaiselta kannalta epäjohdonmukaisia) henkilöitä, ehkä muutamia kristillisiä ja ehkäpä joitakuuta mystikkolakkeja. Meillä on vahvat sisukset, me olemme kalliionlujia marxilaisia. Me sulatamme nämä epäjohdonmukaiset henkilöt. Ajatteluvapaus ja arvosteluvapaus puolueen *sisällä* eivät saa meitä koskaan unohtamaan ihmisten vapautta ryhmittä vapaiksi liitoiksi, joita nimitetään puolueiksi.

Toiseksi meidän on sanottava teille, herrat porvarilliset individualistit, että puheenne ehdottomasta vapaudesta ovat pelkkää ulkokultaisuutta. Rahan valtaan perustuvassa yhteiskunnassa, missä työtätekevät joukot elävät kurjuudessa ja kourallinen rikkaita viettää tyhjäntoimittajain elämää, ei voi olla reaalista ja todellista „vapautta”. Oleteko te, herra kirjailija, vapaa porvarillisesta kustantajastanne? porvarillisesta yleisöstänne, joka vaatii teiltä pornografiaa kehyksissä ja kuvissa, prostituutiota „pyhän” näyttämötaiteen „täydennykseksi”? Tuo ehdoton vapaushan on porvarillinen eli anarkistinen fraasi (sillä maailmankatsomuksena anarkismi on nurinpäin käännettyä

porvarillisuutta). Ei voida elää yhteiskunnassa ja olla vapaa yhteiskunnasta. Porvarillisen kirjailijan, taiteilijan, näyttelijättären vapaus on vain naamioitua (tai ulkokultaisesti naamioituvaa) riippuvaisuutta rahasäkistä, lahjuksista, ylläpidosta.

Ja me, sosialistit, paljastamme tuon ulkokultaisuuden, revimme pois valheelliset kyltit,— ei sitä varten, että kirjallisuus ja taide saataisiin luokkien ulkopuolella oleviksi (se tulee mahdolliseksi vasta sosialistisessa, luokattomassa yhteiskunnassa), vaan sitä varten, että ulkokultaisesti vapaan, mutta todellisuudessa porvaristoon sidotun kirjallisuuden vastapainoksi voitaisiin asettaa todella vapaa kirjallisuus, joka on *avoimesti* sidottu proletariaattiin.

Se on oleva vapaata kirjallisuutta, sillä ei oman hyödyn tavoittelu eikä karrieri, vaan sosialismin aate ja myötätunto työtätekeviä kohtaan tulevat värväämään sen riveihin yhä uusia voimia. Se on oleva vapaata kirjallisuutta, sillä se ei tule palvelemaan kaikkeen kyllästynyttä sankaritarta, ei „huippukerroksen kymmentä tuhatta”, joita vaivaa ikävä ja liiallinen rasvoittuneisuus, vaan miljoonia ja kymmeniä miljoonia työtätekeviä, jotka muodostavat maan parhaimmiston, maan voiman ja tulevaisuuden. Se on oleva vapaata kirjallisuutta, joka hedelmöittää ihmiskunnan vallankumouksellisen ajattelun viimeistä sanaa sosialistisen proletariaatin kokemuksella ja vireällä työllä ja luo jatkuvan vuorovaikutuksen entisyyden kokemuksen (tieteellisen sosialismin, johon sosialismin kehitys alkeellisista, utopistisista muodoistaan on päätenyt) ja nykyisyyden kokemuksen (toverien työläisten nykyisen taistelun) välille.

Työhön siis, toverit! Edessämme on vaikea ja uusi, mutta suuri ja kiitollinen tehtävä — on järjestettävä laajamittainen, monipuolinen ja monenlainen kirjallisuustoiminta, joka on sidottu kiinteästi ja erottamattomasti sosialidemokraattiseen työväenliikkeeseen. Koko sosialidemokraattisen kirjallisuuden pitää tulla puoluekantaiseksi. Kaikkien sanomalehtien, aikakausjulkaisujen, kustannusliikkeiden j.n.e. pitää ryhtyä viipymättä reorganisoimaan toimintaansa, valmistelemaan sellaista tilannetta, että ne kuuluisivat kokonaan yksillä tai toisilla perusteilla yksiin tai toisiin puoluejärjestöihin. Vasta silloin „socialidemokraattinen” kirjallisuus muodostuu todella sellaiseksi, vasta silloin se kykenee täyt-

tämään velvollisuutensa, vasta silloin se kykenee porvarillisen yhteiskunnan puitteissakin riistäytymään irti porvariston orjuudesta ja sulautumaan todella etumaisen ja loppuun saakka vallankumouksellisen luokan liikkeeseen.

„Novaja Zhizn” № 12,
marraskuun 13 pnä 1905
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan
„Novaja Zhizn” lehdessä
tekstin mukaan
